

Bolsonaro och Brasilien; den politiska situationens bakgrund och färdriktning analyserad

I denna utförliga artikel beskriver och analyserar [eFOLKETs](#) Brasilien-korrespondent Göran Kärman landets politiska situation och Bolsonaro-regimens raskt tilltagande kris.

*****

För att förstå vidden av den ekonomiska, politiska och konstitutionella krisen som nu skakar Brasilien ? världens åttonde största ekonomi ? behöver man gå tillbaka i tiden. När Arbetarpartiets (Partido dos Trabalhadores ? PT) ledare Lula da Silva vann presidentvalet 2002 var det inte som ett resultat av stora massmobiliseringar mot den förda nyliberala politiken under presidenten Fernando Henrique Cardoso (FHC populärt kallad), utan på grund av den politikens misslyckande.

Den våg av billiga privatiseringar som dragit över landet hade inneburit att viktiga statliga företag slumpats bort till privata intressen. Ett bra exempel är den statliga gruvjätten Vale do Rio Doce, vars värde på börsen mer än fyrdubblades när aktien noterades, gentemot det pris som staten tagit ut. I många fall bekostades dessutom privatiseringarna av lån från den statliga utvecklingsbanken BNDES, vilket innebar att de ?utländska investeringar? och ?införsel av kapital? som angivits som de bärande motiven för privatiseringarna, helt enkelt aldrig inträffade.

Det parti som Lula ledde (och fortfarande leder), PT, hade bildats i samband med den våg av strejker bland metallarbetarna i Sao Paulo åren 1978 ? 80 och som ledde landets största fackliga centralorganisation (CUT) hade varit avgörande för att landets militärdiktatur sedan 1964, lämnade över makten 1985. Men PT 2002 var inte samma radikala och uttalat socialistiska parti som det som bildats 20 år tidigare. Partiet var fortfarande landets största med runt 1 miljon medlemmar men partiets aktiviteter var helt centrerade kring de tusentals olika parlamentariska mandat man fått i kommuner, delstatsparlament och det federala parlamentet i huvudstaden Brasilia. Den nyliberala politiken hade dessutom gått segrande ur de flesta strider gentemot den fackliga rörelsen. CUT, som vid sitt bildande på 80-talet hävdade nära 10 miljoner medlemmar (förmodligen en väl tilltagen siffra) hade 2002 knappt 3 miljoner.

Den fackliga och politiska arbetarrörelsen stod inte vid sin höjdpunkt när Lula vann valet 2002, utan försvagat genom en lång rad av nederlag gentemot nyliberalismen. Den fackliga rörelsen hade dessutom försvagats rent fysiskt genom förändringar i produktionen. Biltillverkaren Volkswagen som vid tiden för strejkerna, hade över 40.000 arbetare i Sao Paulo, hade drygt 16.000 arbetare 2002, samtidigt som produktionen ökat väsentligt.

Om den fackliga och politiska arbetarrörelsen försvagats så gällde det inte för de jordlösa böndernas rörelse MST. MST hade växt till landets viktigaste sociala rörelse, en rörelse som dessutom knappt kände till ordet ?nederlag?. Ledningen för MST stod politiskt nära PT och de massmobiliseringar med jordockupationer som rörelsen genomfört hade tvingat FHC högerregering att anta ett relativt omfattande program för jordomfördelning.

Politiska mobiliseringar från PT och de fackliga organisationerna inom staten hade dessutom stoppat ett förslag om kraftiga nedskärningar i pensionerna för statligt anställda, ett nederlag för högerregeringen som ett brännmärke i pannan på högerns

presidentkandidat José Serra i valet 2002. (När Lulas regering i stort sett kopierade FHCs förslag som man tidigare bekämpat, ledde det till splittring av PT 2004-5 och uppkomsten av det socialistiska PSOL.)

Att Lula valts till president betydde inte att PT ?hade makten?. PT:s partigrupp i det federala parlamentet var visserligen störst med 91 mandat, men långt ifrån en majoritet. Lulas första regering bestod av en koalition mellan PT, några mindre närstående vänsterpartier och ett antal borgerliga partier. Men inte heller den koalitionen räckte för majoritet i det 513-hövdade representanthuset och PT-ledningen valde då det traditionella sättet att vinna viktiga omröstningar i det brasilianska parlamentet, att köpa röster. Eftersom den stora majoriteten av parlamentets partier (27 just nu) inte är ideologiska utan representerande små regionala klickar av affärsmän, jordägare eller bara ?politiska entreprenörer?, som driver partier som vilket skumt företag som helst.

Ett gott exempel på hur dessa ?partier? fungerar är den korrupta firma som kallar sig PTB ? Brasilianska Arbetarpartiet. PTB leds av Roberto Jeffersson, som var huvudansvarig för att organisera det röstköp i parlamentet som höll Lulas regering flytande under hans första mandatperiod, 2003 -2006. Att han gjorde det gratis är svårt att föreställa sig och eftersom pengarna som användes redan var stulna, bl a från Posten och det statliga penninglotteriet, var de så att säga, redan borta. För detta sparkades han ur kongressen och satt ett tag i fängelse. Idag är hans korruperade företag en del av Bolsonaro's regeringsunderlag.

Nyligen poserade samme Jeffersson tillsammans med ett automatgevär och svor sin trohet gentemot Bolsonaro och Gud i kampen mot kommunismen. ?Kommunister? är numera alla som inte helhjärtat stödjer Bolsonaro.

Ett annat exempel på detta är det parti som var den nuvarande presidenten Jair Bolsonaro's parti i valet 2018, PSL. PSL var ett ?liberalt? parti, dvs ett vanligt högerparti utan någon annan ideologi än att stå kapitalismen och partiets ?ägare? till tjänst. PSL hade inför valet 2018 en (1) parlamentsledamot när Jair Bolsonaro beslöt att gå med i partiet för att bli dess presidentkandidat. För att ett part skall kunna ställa upp i valet måste det registreras och för det krävs 200.000 namnunderskrifter för att godkännas. Någon gång hade PSL lyckats med detta och drev nu en närmast konkursmässig liten politisk firma, med som sagt, 1 parlamentsledamot. Det låter som nästan ingenting, men betänk då att företaget kan anställa kanske 20 stycken medhjälpare vid kansliet i kongressen, inte sällan partiledningens äkta hälfter, bröder, systrar, svärföräldrar och barn, varav majoriteten kanske inte ens närvarar vid sina 2arbeten? utan av en lön på såg 6.000 real i månaden, behåller 2.000 och låter resten gå tillbaka till den som ordnat det hela. Precis så som Jair Bolsonaro's son Flavio gjort i Rios delstatsparlament.

Jair Bolsonaro's medlemskap i och presidentkandidatur för PSL (han har tidigare varit medlem i 5 andra partier) var inte helt oomtvistat i PSL. Flera av de personer som var ?historiska ledare? för partiet, av typen ?libertarianer?. uppskattade inte Bolsonaro's rasism, homofobi och allmänt skitiga uppenbarelse, och lämnade partiet; vilket inte hindrade partiets ?ägare? , Luciano Bivar med familj, att dumpa eventuell gammal ideologi över bord och helhjärtat sluta upp bakom Bolsonaro. Eftersom PSL blev deputeradekammarens näst största parti i valet 2018, förväntas nu statligt partistöd i halvmiljardklassen. Vem som ska kontrollera den kassakistan blev det avgörande skälet till brytningen mellan Bivar och Bolsonaro, där presidenten lämnade PSL för att försöka skapa sin egen, fascistinspirerade rörelse.

Men hur kunde en sån apart figur som Jair Bolsonaro, med 30 år i kongressen utan att få igenom ett enda eget förslag, bli vald till president och med så pass stor majoritet, 55 procent, över PT-kandidaten Fernando Haddad?

Lulas första regering 2003 hade ingen egen majoritet i kongressen utan förlitade sig på röstköp. Det projektet kapsejsade när ?mensalao?-skandalen blev ett faktum. När det praktiska förfarandet av röstköpet, som involverade tiotals miljoner som förskingrades från bla det statliga penninglotteriet. Lärdomen för PT ledningen blev att i fortsättning ingå i allians med ett av de centrala maktpartierna i landet, PMDB (idag MDB ? Brasiliens Demokratiska Rörelse). PMDB var fortsättning på det legala ?oppositionsparti? som militärdiktaturen tillät och var (och delvis fortfarande är) den brasilianska borgerlighetens viktigaste parti.

Ekonomiskt och socialt gick mycket bra under Lulas presidentskap 2002-2010. Det var framför allt kinesiska ekonomiska loket som slukade landets råvaror. Sojaindustrin expanderade till att bli näst störst i världen (efter USA), höjda minimilöner och sociala reformer skapade en stark hemmamarknad och miljontals brasilianare kunde ta sig upp från fattigdom till någon slags medelklass. Lulas ?kontrakt? med landets borgerlighet innebar att alla radikala eller rent av socialistiska krav i PT:s program sopades under mattan. Kravet på att utlandsskulden skulle skrivas av hördes aldrig mer av, utan landet blev ?bäst i klassen? på att betala sina

skulder. Till skillnad från ett land som Argentina, vars regeringar aldrig varit i närheten av PT:s ?radikalism?, straffades inte en enda av militärdiktaturens mördare och tortyrspecialister. Militären satt i orubbat bo.

Den erkänt skicklige folkledaren och manipulatören Lula knöt inte bara några av landets ledande kapitalister till sig, utan viggade också upp några av de värsta skurkarna inom landets erkänt ruttna politik som allierade. Till exempel den före detta borgmästaren i Sao Paulo, den internationellt efterlyste svindlaren Paulo Maluf.

Lulas utrikespolitik innebar dels ett stöd till regeringar i länder som Venezuela, Angola och Kuba, satsningar på det sydamerikanska frihandelsblocket Mercosul och samarbete med de sk BRICS-länderna (Brasilien, Ryssland, Indien, Kina, Sydafrika). Personligen fungerade Lula som dörröppnare för några av landets byggbolag som snabbt kunde växa till stora multinationella bolag. Dessa byggbolag och deras mutaffärer kom sedan att spela en stor roll i den politiska högerens offensiv mot PT och Lula personligen.

Det stora problemet för den brasilianska kapitalismen är den relativt låga produktiviteten och därmed svårigheten att sälja produkter på världsmarknaden, annat än de råvaror som andra länder helt enkelt är tvungna att köpa. Skälet är enkelt; brasilianska kapitalister underhåller de låga lönerna (minimilönen idag är ca 2.300 kronor) och investerar hellre i nya privata helikoptrar och lyxlägenheter i Miami, än i sin produktionsapparat. Den eftersatt utbildningssektorn (och de jämförelsevis låga lönerna även för välutbildade) gör att de ständigt råder brist på kvalificerad personal. Analfabetismen är långt mer utbredd än vad officiella siffror visar.

Det stora undantaget är landets bilindustri, eftersom den måste hålla jämna steg med utvecklingen på världsmarknaden för att inte slås ut. Den kontrolleras dessutom av de internationella biltillverkarna, inklusive Volvo och Scania. Landet har i egentlig mening ingen egen, inhemsk biltillverkare.

Trots relativt stora framgångar under Lulas åtta år som president fanns det uppenbara problem. Landets kroniska korruption, som PT lovat bekämpa, kom att äta sig in i PT. Programmet för jordreform, som antogs av den gamla borgerliga regeringen, kom, trots sin otillräcklighet, inte att förändra situationen på landsbygden, eftersom fler småbönder slogs ut av satsningen på kommersiella storjordbruk för export av soja och kött, än de som kunde få jord via jordreformen. Antalet småbrukare som fick egen jord under Lulas presidentperiod kom bara ett år över det bästa resultatet under FHC:s tid och det trots att ministern för jordreform tillhörde PT:s vänster.

Den kapitalistiska krisen 2008 slog hårt mot Brasilien, främst på grund av de tusentals miljarder av skattemedel som pumpades in i ekonomin av regeringarna runt om i den kapitalistiska världen, men också med hjälp av den relativt starka hemmamarknaden. Under Lulas efterträdare Dilma Rousseff första presidentperiod 2011-2014 blev det alltmer uppenbart att ekonomin börjat stagnera. Antalet strejker ökade, främst inom den offentliga sektorn. Regeringens svar blev att utlysa fler marknadsekonomiska ?reformer?, inklusive privatiseringar.

2013 utbröt stora demonstrationer i Sao Paulo som organiserats av en organisation som kämpar för gratis kollektivtrafik. Upprinnelsen var att stadens borgmästare, Fernando Haddad från PT, godkände en taxehöjning i kollektivtrafiken. Den första större demonstrationen som organiserades attackerades brutalt av militärpolis (Mp lyder under delstatsregeringen) något som fick tusentals människor som normalt inte skulle demonstrera att gå ut på gatorna.

Rörelsen spred sig snabbt runt om i hela landet och förvandlades från att handla om priset på bussbiljetter till en allmän kritik mot situationen i landet. Den traditionella borgerligheten och den politiska högeren, som i varierande grad accepterat PT som regeringsparti, men aldrig sett partiet som ?sitt?, mobiliserade allt mer för att ta över rörelsen och förvandlade den till sin. Normalt brukar högermedia och dess politiska företrädare kalla aktivister mot höjningar av priser i kollektivtrafiken för ?huliganer? eller ?terrorister?, men nu blev de i stället tillfälliga hjältar. En händelse som markerar vilken riktning rörelsens nya ?ledare? ville gå, var när vänstergrupper som demonstrerade med röda fanor, angreps av högerdemonstranter.

2013 markerade starten på den kampanj som senare kom att fälla Dilma Rousseff.

Valkampanjen 2014 stod mellan Dilma Rousseff och högers kandidaten Aécio Neves, som förlorade knappt. Högers politiska svar var att anklaga PT för valfusk och därmed underkänna valresultatet. I det samtidiga valet till det federala parlamentet vann högers stora framgångar. Framför allt det block av representanter för den kristna högers, vapenförespråkarna och de stora jordägarna. Vänsters svar var mycket klivet. I ett försök att gå högers till mötes, presenterade Dilmans regering ett politiskt program som mer liknade det som Aécio Neves hade lagt fram i valrörelsen, än det som hon själv förespråkade. Trots högers framgångar i parlamentsvalet vägrade många av vänsters aktivister att se att en politisk omsvängning hade ägt rum.

Redan dagarna efter att valresultatet i presidentvalet presenterades började högers mobilisera på gatorna. Som mest samlade man hundratusentals demonstranter i hart när varje större stad i landet, och även om de kraftigt överdrivna siffrorna på miljoner? demonstranter inte stämde var det en betydande massrörelse. Det var dessutom en massrörelse som samlade hela det politiska spektret till högers; allt från vanlig övre medelklass, som demonstrerade tillsammans med barnen och hemhjälpn, till dem som drömde sig tillbaka till militärdiktaturen och öppet fascistiska grupperingar.

Högers kampanj ledde till att parlamentet avsatte Dilma Rousseff genom en riksrikt 2016. Den formella anklagelsen var att hon tricksat med siffrorna i landets budget, vilket stämde, liksom att alla tidigare regeringar gjort detsamma. Den lag som återopades avskaffades dessutom strax därpå. Eftersom det är deputeradekammarans talman som beslutar om ett riksriktssåtal skall tas upp eller inte, förde Lula (som saknade varje formell position annat än fd president och galjonsfigur för PT) förhandlingar med den genomkorruperte talmannen Eduardo Cunha. Cunha, som stod inför risken att avsättas och fråntas sin parlamentariska immunitet anklagades för omfattande korruption och riskerade ett långt fängelsestraff, erbjöds stöd från PT mot att inget riksriktssåtal togs upp. Förhandlingarna kollapsade när det stod klart att en stor grupp av PT:s ledamöter inte skulle följa en uppörelse, utan rösta mot Cunha.

Resultatet blev att Dilma avsattes (den fd talmannen Eduardo Cunha sitter i buren) och ersattes av sin vice president, en färglös ledare för PMDB, Michel Temer. Temers regering var en katastrof redan innan de tillträtt och lyckades med konststycket att chikanera i stort sett varenda ledande borgerlig politiker, inklusive den fd presidentkandidaten Aécio Neves, som klarade av att fastna på band då han begärde en miljonmota.

Den ekonomiska kräftgång som inträtt redan under Dilmans sista år förvärrades snabbt. Antalet strejker ökade liksom jordkonflikterna, där t ex MST alltmer hamnade i skottgluggen för högers kampanj mot vänsters terrorism?.

I det situationen kunde Jair Bolsonaro, med sin retorik om kampen mot PT:s korruption?, stiga fram som ledare för den yttersta högers. I stort sett kom Bolsonaros uppbackning från sinsemellan ganska olika och delvis oförenliga samhällsskikt. Dem mest högludda av dess grupper var utan tvekan den mobiliserade extremhögers och extrema nyliberaler, som med stöd från storföretagare och andra kom att dominera de sociala medierna med en kanonad av falska påståenden, förtal och uppskruvat hat.

Den traditionella borgerligheten kanske inte omfamnade Bolsonaro, men gav honom sitt stöd eftersom man till varje pris ville undvika en ny president från PT. Militären, som i Bolsonaro (en fd kapten) såg en person som inte bara hyllat militären i alla tonarter, utan också med emfas hyllat diktaturen mellan 1964 och 1985. (I hans röstförklaring vid omröstningen om riksrikt mot Dilma, hyllade han diktaturens mest ökända torterare). De stora jordägarna, som rasat mot såväl jordockupanter, som förbud mot ett stort antal växtgifter (Bolsonaro har legaliserat i stort sett alla sorters gifter i jordbruket), liksom begränsningar i skövlingen av Amazonas regnskogar och inte minst förbudet att skövla skog och leta mineraler i indianreservaten. Bolsonaro har tillgodosett alla deras krav, inklusive rätten att bära vapen (ett beslut som bromsats i parlamentet). Nu kan man t ex publicera en film i nyheterna på TV som visar en lokalpolitiker som sågar ner en gränspostering vid ett indianreservat med motorsåg. Utan åtgärd från polisen.

Men den kanske viktigaste gruppen bakom Bolsonaros valseger var och är de evangeliska kyrkorna. De evangeliska kyrkorna omfattar ca 30% av befolkningen och är oftast modellerade efter hur det ser ut i USA. De finns dessutom överallt, och utgör en verklig politisk och social kraft också de fattigaste områdena i landet, De kontrollerar också flera av de stora TV kanalerna. Problemet är förstås att den stora majoriteten av evangelikanerna inget har att vinna på Bolsonaros politik, tvärtom. Det har också visat sig i olika opinionsundersökningar att det är bland de fattiga som röstade på Bolsonaro som besvikelsen är som störst.

Efter ett drygt år står det klart att Bolsonaro misslyckats med sin för kapitalismen viktigaste uppgift, att få fart på ekonomin.

Den brasilianska kapitalismen har enligt den extremt nyliberale finansministern Guedes varit i kris sedan Temers regering 2016. Trots ett extremt fjäskande för Donald Trump och utfästelser till det imperialistiska USA ? ett fjäskande värdigt endast en bananrepublik ? ligger Trumps tullar på brasilianskt stål och aluminium fast.

Det enda långsiktiga handelsavtal värt namnet regeringen lyckats sluta är med Kina, som enligt landets konspirationsteoretiske utrikesminister ?ligger bakom det ?så kallade klimathotet?, med syftet att förgöra den ?västliga demokratin?.

Alan Santos/PR, CC BY 2.0

Genom stora nedskärningar inom sjukvård och skola, ytterligare försämringar av pensionerna och minskade anslag till nästan varje område utom militär och polis, har bidragit till att den tidigare starka hemmamarknaden stagnerat. Under Dilmás sista tid som president strejkade åkeriägare och lastbilschaufförer mot att bensinpriset gått över 3 real litern. Idag kostar bensinen nästan 5 Real. Raset för realens växelkurs (som inte nödvändigtvis helt har att göra med den förda politiken) gör att dollarn, som tidigare handlats för knappt 3 Real, nu spurtar mot 6 Real. Ekonomioraklet Guedes har förklarat att detta inte är något problem eftersom det påverkar ?hembiträdenas semesterresor till Disneyland? så att de semestrar i Brasilien i stället. (Den överväldigande majoriteten av hembiträden tjänar minimilön på ca 2300 svenska kronor, eller mindre).

För den brasilianska bilindustrin, som till största del är monteringsfabriker, beroende av importerade delar, är det förstås dåliga nyheter. Enligt den senaste rapporten står bilindustrin närmast stilla.

Det allvarligaste i den senaste utvecklingen, är Bolsonaros öppna stöd för ett myteri inom militärpolisen i delstaten Ceara (som styrs av Arbetarpartiet) och den mobilisering av sina fotsoldater till gatumanifestationer mot kongressen och Högsta domstolen, och hans nu öppna stöd för en ny militärdiktatur.

I Ceara gjorde militärpolisen myteri och vandaliserade inte bara sina egna bilar och kaserner, utan tvingade affärsidkare att hålla stängt. En senator från det socialdemokratiska partiet PSD ? Cid Gomez ? träffades av gummikulor avlossade av myterister när han försökte riva en barrikad i delstatshuvudstaden Fortaleza. Men tanke på hur militärpolisen brukar gå fram mot ?vandalism? när den sätts in mot normala demonstranter är Bolsonaros förlåtande attityd mot de ?strejkande? fullständigt förkastlig även för borgerligt funtade människor.

Bolsonaros krig mot kongressen och Högsta Domstolen har dessutom skapat en konstitutionell kris. Konstitutionen är skapad efter USA: modell med en lagstiftande (kongressen), dömande (Högsta domstolen) och verkställande (presidenten) makt. När nu kongressen, där Bolsonaro saknar majoritet och t o m lämnat det ?parti? han blev vald för, inte följer varje ton i presidentens pipa och Högsta Domstolen inte omedelbart lägger ner varje anklagelse om korruption mot hans söner, förklarar Bolsonaro krig!

I ett försök att visa sin styrka ?på gatan? har hans fotsoldater mobiliserat till demonstrationer mot kongressen och Högsta domstolen den 15 mars. Inte oväntat ser vänster (och stora delar av den mer sansade borgerligheten) detta som ett steg mot en sorts diktatur. T o m den tidigare högerpresidenten FHC manar till ?protester medan man fortfarande kan protestera?.

Coronakrisen är bara ytterligare en illustration på hur direkt kriminell Bolsonaro är. De första reaktionerna från regeringen och Bolsonaro själv var att det var ingenting att bry sig om, en ?liten förkylning? som han kallade det. I takt med att omfattningen av

pandemin blev allt mer känd, började delstatsguvernörerna att införa allt hårdare regler, under stort och högljutt motstånd från Bolsonaro. I Brasilien är det särskilt tydligt att Covid 19 kommit till landet i huvudsak genom mer välbeställda medborgares utlandsresor, främst till USA och Europa. Efter ett officiellt besök hos Donald Trump visade det sig att en stor del av den delegation som Bolsonaro hade med sig var smittade. Presidenten självt har hävdade att han testat sig och att han inte var smittad, men ännu idag har han vägrat att lämna ut läkarutlåtandet, trots att en domstol så krävt.

Landets hälsovårdsminister, Mendetta, försökte i det längsta hålla en linje i enlighet med WHO:s (Världshälsoorganisationens) rekommendationer, men underminerades konstant av Bolsonaro, som inte bara tonade ned faran med pandemin, utan beblandade sig med vanligt folk i livsmedelsaffärer och bagerier för att "bevisa" att det inte var någon fara. Mendetta sparkades till slut av Bolsonaro och ersattes av en mer följsam minister. Ingen behöver dock gråta över Mendettas öde, vars nedskärningspolitik inom den offentliga hälsosektorn gjort en redan dålig situation katastrofal.

Dock är det viktigt att förstå att Bolsonaros agerande inte bara är ett ytterligare bevis på hans galenskap, utan att den har ett politiskt syfte. Miljoner brasilianare är helt utlämnade när guvernörer stänger ned all verksamhet (utom de allra mest nödvändiga). Små butiksägare, restauranginnehavare, gatuförsäljarna, etc är människor som ofta redan levt på marginalen. De nu står helt utan inkomst..De 600 Real (ca 1200 kronor) som regeringen anslagit i stöd förslår naturligtvis inte på långa vägar. De frukter som inte skördas blir förstörda och ger ingen inkomst vare sig till stora eller små odlare.

Det största slaget mot Bolsonaro kom när den så, i borgerliga kretsar omhuldade justitieministern, Sergio Moro, lämnade regeringen. Moro var den, som under sin tid som domare i den korrupsionsutredning som kallats Lava jato (Biltvätt) och som ledde till att Arbetarpartiets presidentkandidat Lula da Silva fängslades och därmed inte kunde ställ upp i presidentvalet 2018.

Det presidentval som enligt opinionsundersökningarna skulle ge Lula segern,men som kom att vinnas av Bolsonaro. Den direkta orsaken var att Bolsonaro avskedat chefen för den federala polisen. Detta enligt Moro för att han, och Moro, vägrat att avsätta den federale polischefen i delstaten Rio de Janeiro, som utreser korrupsionsanklagelserna mot sonen Flavio Bolsonaro och familjens kopplingar till ett av Rios fruktade mordkommando, "Brottsbyrå". Två av "Brottsbyråns" medlemmar sitter fängslade, anklagade för att vara de som mördade den socialistiske fullmäktigeledamoten Marielle Franco. Ytterligare flera av medlemmarna i detta mördarband är efterlysta och en av dess medlemmar sköts ihjäl av polis för en tid sedan. "Arkivet" som han kallade sig själv.

Moros hjältestatus inom högern har, när han lämnat regeringenoch dessutom farit ut i anklagelser mot presidenten, naturligtvis inneburit ett hårt slag mot Bolsonaro, men tycks inte ha påverkat "Bolsominios", presidentens lojala stödtrupper, dirigerade av hans söner. Moro avfärdas helt enkelt som "kommunist".

Vad kan då vänstern göra?

Att skapa en enhetsfront inom vänstern mot Bolsonaro och hans regering är en central uppgift. Lärdomarna från Tyskland inför nazisternas maktövertagande i januari 1933 kan inte nog understrykas. De krafter som står emot Bolsonaro måste gå samman. De flesta inom vänster när överens om det. Vad de däremot inte är överens om är i fall man också skall skapa ett gemensamt politiskt program. Det var t ex ett stort politiskt misstag av vänstern att erkänna valresultatet 2018 då Bolsonaro valdes på en våg av lögn och felaktig information. Genom att acceptera att det är möjligt att vinna val genom en lögnaktig valkampanj, kom man också att i formell mening acceptera den "på lögnaktiga grunder" valda presidentens "rätt" att genomföra sin politik. Helt i onödan. Ett annat exempel på hur delar av vänstern tyr sig till formaliteter är frågan om riks rätt mot Bolsonaro, där Arbetarpartiets eminens Lula gått emot kravet med motiveringen att det är "fel" att avsätta valda presidenter?

För den socialistiska vänstern kan det knappast vara en prioritet att skapa ett gemensamt politiskt program med Lula eller än mindre den liberal höger som också, numera, vill bekämpa Bolsonaro men som var enviktig del i hans valseger.. "Marschera separat, kämpa tillsammans" som en klok människa en gång uttryckte det, betyder att inte ge avkall på sitt socialistiska program, men att helhjärtat stödja och mobilisera till gemensamma aktioner mot Bolsonaro.

Den 1:a Maj höll socialdemokrater av olika nyans, liberaler och delar av den nyliberala högern en gemensam manifestation, via sociala medier, mot Bolsonaro och hans öppna stöd för en ny militärregering. En av deltagarna var Fernando Henrique Cardoso

(FHC), tidigare president och huvudansvarig för den nyliberala högerpolitiken under 90-talet.

Vilket budskap är det som socialdemokraterna i PT för ut när man gör gemensam sak med FHC? Visserligen har Lula sedan länge deklarerat att han aldrig varit socialist och att FHC:s politik, som PT vann valet 2002 på att bekämpa, i stort sett var riktig, men därifrån till att i praktiken bygga en "folkfront" tillsammans med högern är trots allt ett långt steg.

I takt med att den sociala och ekonomiska krisen fördjupas genom Covid19-pandemin, kommer den politiska och institutionella krisen att fördjupas. Både inom vänstern och delar av högern, drivs nu en kampanj för att ställa Bolsonaro inför riks rätt; dels för hans öppna stöd för en militärdiktatur, men också för hans försök att förhindra brottsutredningarna mot hans söner. I det sammanhanget är det viktigt att påpeka att om en riks rätt faller Bolsonaro, ersätts han av den fd generalen Mourao, som i allt väsentligt stött Bolsonaro, Bolsonaro och hans regering måste avlägsnas från makten. Allt annat är ett rent bedrägeri.

Göran Kärrman